

UNIVERSITATEA DIN CRAIOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ A FACULTĂȚII DE DREPT
FACULTATEA DE DREPT

**CONFLICTELE JURIDICE DE NATURĂ CONSTITUȚIONALĂ
DINTRE AUTORITĂȚILE PUBLICE ÎN CADRUL STATULUI
DE DREPT**

– REZUMAT –

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:
Prof. univ. dr. GEORGE LIVIU GÎRLEȘTEANU

DOCTORAND:
MURGU ELENA CRISTINA

CRAIOVA
2018

Această teză este o contribuție personală la studierea modului în care relațiile din ce în ce mai tensionate conturate între autoritățile publice afectează bunul mers precum și buna funcționare a statului de drept, interacțiuni reliefate tot mai frecvent prin intermediul unor „conflicte juridice de natură constituțională” constituite la nivelul statului de drept.

Conceptul de „conflict juridic de natură constituțională”, este o noțiune relativ nouă pentru sistemul de drept românesc și, în ciuda faptului că astfel de ipostaze s-au tot conturat de-a lungul timpului în cadrul instituțional al statului, acestea au dobândit o reglementare concretă abia în cursul anului 2003 prin intermediul procedurii de revizuire constituțională.

Revizuirea constituțională a produs schimbări majore în cadrul prevederilor legii fundamentale aspect ce demonstrează faptul că s-a urmărit realizarea unor modificări de substanță ale regimului constituțional existent.

Dintre multiplele inovații pe care le-a adus revizuirea constituțională s-au remarcat consacrarea *expressis verbis* a principiului separației puterilor în stat; introducerea unor noi prevederi în cuprinsul Titlului III referitor la autoritățile publice; adăugarea unui titlu ce face referire la integrarea euro-atlantică a României dar și introducerea unor noi atribuții în sarcina Curții Constituționale cum ar fi cea de soluționare a conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice .

Dintre toate aceste schimbări mi-a atras atenția într-un mod aparte instituția conflictelor juridice de natură constituțională datorită implicațiilor deosebite pe care aceasta le presupune la nivel de stat.

În primul rând, consider că această temă este una extrem de complexă ce are legătură directă cu raporturile instituționale din cadrul statului de drept privite din perspectiva relațiilor dintre autoritățile publice, în permanență constituindu-se ca o evidentă încălcare a principiului separației puterilor în stat, aspecte care nu făc decât să accentueze în mod constant importanța acestor litigii organice pentru cadrul intern al statului de drept și necesitatea soluționării acestora cât mai rapid cu putință.

Ținând cont de cele statuate anterior, evident sarcina tranșării acestor dispute constituționale conturate între autoritățile publice nu putea fi încredințată decât Curții Constituționale a României ca unic organ ce realizează jurisdicția constituțională, ce este independentă față de puterea legislativă, executivă și judecătorească, ea supunându-se doar dispozițiilor legii fundamentale.

Prin dobândirea acestei noi atribuții de soluționare a conflictelor organice, Curtea Constituțională a început să ocupe o poziție specială în cadrul arhitecturii constituționale și politice a României, acesta reprezentând momentul în care

interesul față de instanța constituțională și de rolul pe care aceasta îl îndeplinește în societate a devenit unul legitim, având în vedere faptul că aceasta constituie un mecanism de realizare a echilibrului între puterile statului, un mecanism vital pentru statul de drept, ea devenind garantul Constituției și mediatorul conflictelor juridice de natură constituțională.

Un alt motiv pentru care am optat pentru deslușirea complexității conflictelor juridice de natură constituțională îl reprezintă actualitatea acestei teme la care se adaugă inevitabil și interesul pe care aceasta l-a suscitată de-a lungul timpului.

Interesantă din acest punct de vedere este jurisprudența Curții Constituționale care a cunoscut o evoluție fulminantă în domeniul litigiilor organice.

Dacă la început a existat o reticență în a sesiza instanța constituțională în această direcție, în sensul că prima dată când a fost introdusă înaintea Curții o astfel de cerere a fost în anul 2005, la un interval de 2 ani distanță de momentul în care a fost reglementată problematica litigiilor organice între autoritățile publice, pe parcursul timpului această reticență a dispărut, instanța constituțională ajungând să se pronunțe în materia litigiilor organice chiar și de 5 ori într-un an.

Mai mult decât atât, s-a asistat și la o creștere evidentă a complexității situațiilor conflictuale prezentate înaintea Curții Constituționale în vederea soluționării, aspect ce, într-o oarecare măsură, a adus atingere activității Curții în sensul că presiunea asupra acesteia era mult mai accentuată, instanța constituțională fiind nevoită să nu își iasă din propriu tipar dar în același timp să se și adapteze noilor conjuncturi.

Ținând cont de toate aceste aspecte, dar și de faptul că în prezent există un număr redus de studii juridice în această direcție, care nu au reușit să cuprindă în detaliu vastul domeniu al conflictelor juridice de natură constituțională în statul de drept, am decis să încerc să descopăr mai în amănunt acest sector și să confer o viziune de ansamblu asupra acestuia, în ideea de a înlătura pe cât de mult se poate aerul de controversă ce înconjoară conceptul de litigii organice.

Din punct de vedere structural, prezentul studiu este organizat în două părți, fiecare dintre acestea fiind alcătuită din capitole în cadrul cărora au fost inserate secțiuni și subsecțiuni, și se dorește a fi o încercare de elucidare a noțiunii de „conflict juridic de natură constituțională” atât din perspectiva aspectelor procedurale ale acestuia cât și din perspectiva celor de conținut, oferind totodată răspunsuri la o serie de întrebări legitime ce se conturează în legătură cu natura acestor dispute cum ar fi dacă aceste litigii organice ce se conturează exclusiv între autoritățile publice sunt exclusiv o problemă de loialitate constituțională, ori dacă în general conflictele juridice de natură constituțională sunt eminentemente conflicte politice sau reprezintă o pură încălcare a loialității constituționale?

Cercetarea debutează cu evidențierea noii poziții pe care o ocupă Curtea Constituțională a României după revizuirea constituțională din 2003, poziție care în primul rând trădează încercarea asiduă a statului român de a se alia curentului european în materia conflictelor juridice de natură constituțională.

Inspirându-se după modelul altor state europene care aveau experiență în domeniul litigiilor organice, s-a introdus în sarcina Curții Constituționale a României atribuția de a soluționa conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice. Deși potrivit acestei noi îndatoriri s-ar putea considera că instanța constituțională a devenit mediatorul acestei tipologii de litigii, trebuie în mod expres făcută mențiunea că aceasta nu este echivalentul atribuției de mediere a Președintelui României, între cele două îndatoriri constituționale existând deosebiri majore atât din perspectiva ariei de competență cât și din perspectiva naturii divergențelor tranșate.

Această abilitate a instanței constituționale române de a soluționa disputele organice dintre autoritățile publice vine în consolidarea rolului său de garant al Constituției și a posturii sale în raport cu autoritățile publice, întrucât fiecare caz referitor la care a fost sesizată a reprezentat și continuă să reprezinte un pretext pentru ca instanța constituțională să plaseze buna funcționare a statului de drept mai presus de orice alte interese promovând litera Constituției prin acordarea unei interpretări corespunzătoare dispozițiilor legii fundamentale.

Dacă nu s-ar proceda de așa natură, Curtea Constituțională a României, s-ar transforma într-un arbitru politic, al cărui scop ar fi promovarea monopolului unei autorități publice, ceea ce nu ar fi cu putință ținând cont de dispozițiile și principiile constituționale și de valorile statului de drept.

Evoluția de asemenea manieră a Curții Constituționale a României a fost de bun augur pentru situația statului de drept și pentru sistemul instituțional românesc, deoarece în condițiile unei vieți politice profund conflictuale, apelul la judecata Curții viza, dincolo de litera Constituției, arbitrajul acesteia în disputa dintre actorii politici.

În materia conflictelor juridice de natură constituțională, rolul Curții de garant al Constituției capătă valențe considerabile mai ales în conjunctura în care prevederile legii fundamentale referitoare la litigiile organice care se pot constitui în cadrul statului de drept sunt lacuare, rezumându-se la cele cuprinse în articolul 146 litera e). Din aceste considerente, pentru a-și îndeplini noua funcție dobândită, pentru a restabili ordinea internă a statului de drept dar și pentru a asigura respectarea spiritului Constituției, instanța constituțională este nevoită să confere dispozițiilor legii fundamentale o interpretare proprie, sarcina reglementării în detaliu a conflictelor juridice de natură constituțională fiind așadar preluată aproape în integralitate de către Curtea Constituțională.

În pofida riscurilor la care a fost expusă pe parcursul timpului de a se transforma din mediatorul conflictelor juridice de natură constituțională într-un simplu partizan politic și în pofida presiunilor exercitate asupra sa atunci când se puneau problema existenței sau inexistenței unui litigiu organic, cu mici excepții, Curtea Constituțională a României a reușit să se mențină în limitele trasate prin propria-i jurisprudență, urmând de fiecare dată același itinerariu.

Atitudinea Curții Constituționale este de apreciat din acest punct de vedere, deoarece dincolo de a-și asigura propria poziție și de a-și propulsa interesele, prin intermediul acțiunilor sale permanente de susținere și promovare a spiritului loialității față de Constituție a acționat ca un bun „mediator” al relațiilor dintre instituțiile statului reușind în același timp să-și asigure și totodată să-și mențină independența.

Mai mult decât atât, misiunea instanței constituționale nu se rezumă exclusiv la tranșarea conflictului efectiv, ci merge dincolo de aceste aspecte de suprafață, ajungând să indice comportamente de urmat în spiritul asigurării supremației Constituției. Așadar, ceea ce are relevanță de fapt este garantarea supremației Constituției, restabilirea echilibrului instituțional pentru buna funcționare a statului de drept, și nu neapărat soluționarea propriu zisă a conflictului cu care a fost sesizată.

Tot în cuprinsul primului capitol am inserat o secțiune destinată în integralitate noțiunii de „conflict juridic de natură constituțională” insistând cu precădere pe sensul juridic al termenilor utilizați, conjunctură ce se datorează faptului că, în cazul României, instituția conflictelor juridice de natură constituțională nu a făcut obiectul unui studiu separat ci, dimpotrivă, aceasta a fost pur și simplu plasată de către prevederile legii fundamentale în categoria atribuțiilor instanței constituționale, fără a i se asigura respectivei instituții bine meritata deslușire terminologică.

Ceea ce s-a urmărit de fapt prin această consacrare constituțională, a fost mai degrabă depistarea unei modalități de restabilire a echilibrului instituțional în situația în care ar fi fost declanșate conflicte juridice de natură constituțională între autoritățile publice, și nu neapărat înțelegerea în sine a fenomenului conflictelor juridice de natură constituțională.

Pe de altă parte, plasarea soluționării acestora în sarcina instanței constituționale, a sporit cu precădere rolul Curții Constituționale situând, în mod involuntar, într-un con de umbră instituția conflictelor juridice de această natură, întrucât acesta este momentul în care Curtea, unul din pilonii cei mai importanți ai sistemului de garanții constituționale, își reconfigurează poziția în cadrul sistemului de guvernare, devenind un factor de transpunere și de soluționare în plan juridic a conflictelor de natură constituțională.

Cu toate acestea, sunt de părere că, în această nouă conjunctură a revizuirii constituționale, ar fi trebuit să se urmărească deopotrivă atât reglementarea de o manieră cât mai clară a instituției conflictelor juridice de natură constituțională, cât și reconfigurarea poziției și rolului Curții Constituționale în statul de drept.

Prin urmare, apreciez că dispozițiile constituționale în această materie ar fi trebuit să fie mult mai elocvente în materia conflictelor de acest gen, și luând în considerare efectul pe care apariția acestora îl poate avea asupra statului de drept, de ce nu, ar fi fost necesară alocarea unei atenții deosebite acestei categorii de conflicte prin conferirea unui loc aparte la nivel constituțional.

Astfel, în loc să se recurgă în cuprinsul legii fundamentale la simpla mențiune, de manieră superficială a noțiunii de conflict juridic de natură constituțională, și acesta făcută în cadrul unei enumerări în cuprinsul atribuțiilor Curții Constituționale, ar fi trebuit să se procedeze înainte de orice la elucidarea efectivă a sensului noțiunii de conflict juridic de natură constituțională, și în consecință și în cazul României dispozițiile constituționale în această materie ar fi devenit la fel de concludente ca și cele din cazul altor state europene.

Cu titlu de exemplu, în situația Germaniei, Austriei, Spaniei și Italiei, chiar legea fundamentală precizează în mod expres faptul că aceste conflicte organice constau de fapt în conflicte de competență și vizează exclusiv modalitatea de atribuire a competențelor între guvernarea centrală și cea de la nivelul land-urilor, statelor, regiunilor sau comunităților locale, după caz. În schimb, în situația României, prevederile constituționale sunt lacunare în această materie, deoarece în cuprinsul art. 146 lit.e) nu se face nici o referire cu privire la conținutul acestei categorii de conflicte, ci sunt menționate exclusiv aspectele procedurale ale acesteia: "soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii", fără a se face măcar mențiune despre sensul juridic al termenilor de conflicte juridice de natură constituțională și implicațiile acestora la nivelul statului de drept.

Dacă s-ar fi procedat de această manieră, a definirii, a clasificării, a catalogării conflictelor juridice de natură constituțională, atunci acest nou fenomen al conflictelor juridice între autoritățile publice nu ar mai fi constituit un subiect delicat, generator de controverse, iar soluționarea acestora ar fi fost implicit mult simplificată. Pentru că nu s-a ținut cont de solicitările Curții Constituționale în acest sens, iar revizuirea constituțională a fost menținută și în prezent în forma sa inițială, care este una destul de lapidară și lacunară, se conturează o mulțime de semne de întrebare în legătură cu acest nou concept apărut.

Într-o asemenea conjunctură, mi s-a concretizat încă o dată, dacă mai era cazul, ipoteza conform căreia dreptul, în general, nu are un limbaj propriu exhaustiv,

termenii utilizați în acest sector fiind „împrumutați” din alte domenii fără însă a li se asigura și sensul juridic.

Din aceste considerente, apreciez că, în general, s-ar impune cu necesitate o juridicizare a conceptelor utilizate în drept, aceasta reprezentând o metodă prin care se urmărește elucidarea specificității limbajului juridic tocmai pentru a se asigura acestuia transparență și coerență; și cu atât mai mult această procedură a juridicizării conceptelor devine primordială în cazul conflictelor juridice de natură constituțională tocmai datorită efectelor devastatoare pe care acestea sunt capabile să le producă la nivelul statului de drept.

Secțiunea a doua a primului capitol din cadrul primei părți s-a dorit a fi o încercare de determinare a sensului juridic propriu zis al noii noțiuni introduse în cadrul constituțional românesc și anume aceea a conflictelor juridice de natură constituțională constituite la nivelul statului de drept.

În realizarea acestui obiectiv am pornit de la sensul originar al termenului „conflict” respectiv latinescul «conflictus» care înseamnă „reciprocă lovire cu forță” și implică în general dezacorduri și fricțiuni între membrii unui grup social, interacțiune în vorbire, emoții și afectivitate, și am reușit să îi confer acestui termen sensul juridic astfel încât să evidențiez specificitățile litigiilor organice și importanța acestora la nivelul statului de drept.

În atare condiții, plecând de la sensul originar, conflictul ar putea fi definit ca o neconcordanță de opinii, de atitudini sau neînțelegere între două sau mai multe părți (oameni, grupuri sociale, popoare, state) care ar trebui să fie soluționate într-o anumită modalitate reglementată sau nu.

Însă, conceptul de "conflict" este o noțiune generală care presupune cu necesitate categorii ale acestuia specifice fiecărui tip de știință și anume: sociologie, artă militară, drept, doctrina religioasă.

Dacă în celelalte științe noțiunea de "conflict" se prezintă sub o singură formă-aceea a sensului originar de conflict - în drept termenul de "conflict" poate îmbrăca trei aspecte și anume: litigiu – neînțelegere ivită între două sau mai multe persoane cu privire la modul de realizare a conținutului unor raporturi juridice; proces – cu cele două accepțiuni: activitatea desfășurată de instanță, părți, organul de executare și alte organe sau persoane în vederea realizării sau stabilirii drepturilor sau intereselor civile deduse judecății și executării silite a hotărârilor judecătorești ori a altor titluri executorii, conform procedurii stabilite de lege; activitatea reglementată de lege, desfășurată de organele competente, cu participarea părților și a altor persoane, în scopul constatării la timp și în mod complet a faptelor ce constituie infracțiuni, astfel ca orice persoană ce a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală; sau pur și simplu conflict, ca o consecință naturală a diversității instituțiilor și mecanismelor juridice și a raporturilor care se

pot ivi între ele. În acest din urmă sens, pot fi amintite: conflictele de interese, conflictele temporale de legi, conflictele de competență și conflictele juridice de natură constituțională.

Dintre toate cele amintite anterior, legea fundamentală a României reglementează doar două categorii de conflicte, respectiv: conflictul temporal de legi – potrivit art. 154 alin (1), și conflictul juridic de natură constituțională conform dispozițiilor art. 146 lit e) din Constituție.

Configurând traiectoria acestei proceduri de juridicizare a conflictelor și urmărind îndeaproape fiecare etapă din cadrul acesteia (respectiv - conceptele juridice sunt formale – ceea ce înseamnă că nu au conținut valoric în sine; conceptele juridice sunt opoziționale nu substanțiale – prin urmare ele sunt configurate prin opoziție față de un alt concept și nu prin determinarea elementelor constitutive esențiale; conceptele juridice sunt neutre – în consecință ele trebuie să fie configurate în așa fel încât să indice aceeași finalitate pentru valori distincte dar de aceeași natură; conceptele juridice sunt operaționale - ceea ce înseamnă că lipsa de eficiență operațională dejuridicizează conceptul; conceptele juridice sunt procedurale și au caracter evolutiv), am încercat să formulez o definiție specifică sintagmei creionate în jurul conceptului de conflict, respectiv „conflict juridic de natură constituțională”.

Definirea din punct de vedere juridic a noțiunii de "conflict juridic de natură constituțională" pornește de la ideea formalizării acestuia – ceea ce implică trecerea conceptului din sfera cunoașterii în sfera acțiunii, iar pentru a putea demonstra caracterul formal al acestui concept am pornit de la definiția acordată acestuia de către Curtea Constituțională a României în cuprinsul Deciziei nr. 53/2005 conform căreia: "Conflictul juridic de natură constituțională între autoritățile publice presupune acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate sau mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe, care potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, ori omisiunea unor autorități publice constând în declinarea competenței sau în refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor”.

Potrivit acestei definiții Curtea recunoaște numai conflictele pozitive și negative de competență drept conflicte juridice de natură constituțională ce se pot constitui între autoritățile publice la nivelul statului de drept, considerând așadar că nu se mai pot ivi și alte categorii de conflicte de natură constituțională în afara acestora.

Or, din moment ce orice altă categorie de conflicte constituite între autoritățile publice este din start exclusă din sfera conflictelor juridice de natură constituțională, pot cu certitudine susține ipoteza potrivit căreia această primă definiție conferită de Curtea Constituțională a României este una restrictivă.

Potrivit acestei viziuni îmbrățișată de Curte, conflictul juridic de natură constituțională ca și conflict de competență este generat de modul de acțiune al autorităților publice, și este capabil să determine un dezechilibru sub aspectul principiului de separație a puterilor în stat.

Fiind un mod de acțiune, el vizează strict raporturile dintre autoritățile publice ca subiecte de drept și în acest sens nu are conținut valoric, devenind un concept formal.

Așadar, prima definiție formală conferită conflictelor juridice de natură constituțională pe lângă faptul că era una restrictivă, restrângând sfera conflictelor de această natură la maximum pentru a se evita creșterea activismului Curții, s-a dovedit a fi și inefficientă în timp, motiv pentru care s-a impus o adaptare a acestei categorii de conflicte, cu tot ceea ce implică aceasta, la noile schimbări intervenite. Caracterul evolutiv al conceptului în cauză este evidențiat de întreaga activitate a Curții Constituționale, desfășurată în exercitarea atribuției conferite de art 146 lit. e), aceasta îmbogățind pe cale jurisprudențială conținutul noțiunii de conflict juridic de natură constituțională.

Inițial, Curtea Constituțională a fost rezervată în ceea ce privește această nouă atribuție conferită prin revizuirea Constituției din 2003, în sensul că, în cadrul controlului de constituționalitate al propunerii de revizuire, aceasta a recomandat ca în textul constituțional să se precizeze caracterul de conflict pozitiv sau negativ de competență al conflictelor juridice de natură constituțională. Atitudinea Curții este justificată de natura sistemului de guvernare semiprezidențial prevăzut de Constituția României care conține în sine un potențial conflict între autoritățile publice, care se manifestă din plin în anumite contexte politice.

În astfel de condiții, pentru a nu își asuma o responsabilitate prea mare și pentru a nu se antrena în complexitatea divergențelor politice dintre puteri – deoarece până la urmă orice conflict juridic de natură constituțională are de fapt la bază un conflict pur politic - Curtea Constituțională, prin jurisprudență sa, a determinat conținutul conflictelor juridice de natură constituțională, considerând ca având această natură numai conflictele de competență.

Cu toate acestea, datorită evoluției sociale și a diversității raporturilor din cadrul arhitecturii constituționale și politice a statului, Curtea Constituțională nu a reușit să mențină mult timp acest cadru pe care l-a trasat, fiind nevoită să intervină în raporturile dintre autoritățile statului și în alte situații, pentru a își consolida rolul de mecanism de realizare a echilibrului între puterile statului.

Astfel, prin pronunțarea Deciziei nr. 98/2008, Curtea Constituțională își depășește cadrul trasat inițial prin intermediul Deciziei nr. 53/2005, potrivit căreia conflictele juridice de natură constituțională erau numai conflictele de competență indiferent de natura acestora (pozitive sau negative), și își recunoaște implicit rolul de mediator și în alte situații stabilind că este competentă să soluționeze și alte

divergențe ivite între două sau mai multe autorități publice, chiar dacă ele nu constau efectiv în litigii de competență, atâta vreme cât vizează atribuții stabilite în sarcina subiectelor circumstanțiate chiar de dispozițiile Constituționale.

În acest sens, Curtea consideră că există un conflict juridic de natură constituțională capabil să genereze un blocaj instituțional în condițiile în care autoritățile publice, cu competențe conjuncte în realizarea aceluiasi obiectiv de ordin constituțional nu colaborează și nu reușesc să se pună de acord în mod repetat. Așadar, conflictul apare nu ca urmare a extinderii sau restrângerii atribuțiilor unui organ ci ca urmare a lipsei de colaborare dintre autorități - generate de un refuz repetat.

Tot în cadrul procedurii de juridicizare a conceptelor, poate fi încadrat și caracterul opozițional al noțiunii de "conflict juridic de natură constituțională" ce se conturează prin studiul comparativ al definițiilor ce decurg din două viziuni complet distincte: perspectiva Legii Fundamentale și perspectiva garantului Constituției și a mediatorului conflictelor.

Astfel, Constituția menționează în cadrul art. 146 lit. e) noțiunea de "conflict juridic de natură constituțională" ca și atribuție a Curții Constituționale a României plasând-o în cuprinsul enumerării limitative a acestora de maniera: soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre Președinții celor două Camere, a primului ministru sau a Președintelui CSM- ului, în vreme ce Curtea Constituțională a României definește "conflictul juridic de natură constituțională" ca fiind acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate sau mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe, care potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, ori omisiunea unor autorități publice constând în declinarea competenței sau în refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor."

După cum se poate observa, cele două definiții reprezintă două metode diferite de abordare a conceptului :

Pe de o parte, Constituția vizează aspectele procedurale ale noțiunii – respectiv autoritățile care au competența de a sesiza Curtea în cazul apariției unui astfel de conflict. Este vorba despre o enumerare expres și limitativ prevăzută în textul legii fundamentale care implică procedura interpretării literare (numărul autorităților nu poate fi nici extins dar nici restrâns prin intermediul operațiunii de interpretare).

Constituția nu determină în nici un fel conținutul noțiunii de "conflict juridic de natură constituțională", ci dimpotrivă stabilește competența Curții Constituționale de a soluționa în fond orice conflict juridic ivit între autoritățile publice, iar nu numai conflictele de competență născute între acestea.

Pe de altă parte, Curtea Constituțională oferă o altă viziune conceptului de "conflict juridic de natură constituțională" și vizează aspectele de conținut ale noțiunii –

fiind considerate conflicte juridice de natură constituțională numai conflictele de competență.

Luate separat, niciuna dintre aceste definiții nu este completă având în vedere faptul că definiția acordată de către Constituție tratează numai aspectele procedurale iar cea acordată de către Curte Constituțională numai aspectele de conținut.

Deși sunt conturate două viziuni distincte, totuși definițiile au în comun un aspect și anume subiectele circumstanțiate ale unui conflict juridic de natură constituțională – întrucât ambele precizează faptul că pot fi subiecte ale unui astfel de conflict numai autoritățile publice.

Însă nici aceasta abordare nu este una îndestulătoare, deoarece juridicizarea conceptului de «conflict» nu se realizează prin stricta determinare a elementelor sale constitutive esențiale.

Din aceste considerente, conceptul de «conflict juridic de natură constituțională» trebuie să fie analizat dintr-o dublă perspectivă (aceea a Legii Fundamentale dar și aceea a Curții Constituționale), pentru a căpăta valențe juridice; deoarece un concept nejuridic configurat într-o manieră esențialistă trebuie transformat într-un concept determinat prin opoziție pentru a deveni juridic.

Parcurgând procedeele pe care le implică procedura juridicizării, conflictul juridic de natură constituțională ar putea fi definit ca o situație determinată de modul de acțiune al autorităților publice în cadrul raporturilor dintre ele, referitoare la atribuțiile conferite lor de către Constituție, conjunctură capabilă să provoace un blocaj instituțional, care la rândul său generează un dezechilibru la nivelul principiului de separație a puterilor în stat, și care presupune intervenția Curții Constituționale, în calitate de mediator, pentru soluționarea acestuia în vederea restabilirii armoniei și loialității constituționale între puteri prin asigurarea supremației Constituției.

Prin premisele pe care le oferă operațiunea de juridicizare a conceptelor juridice, se asigură perfecționarea metodologică a cercetării în cadrul domeniului juridic.

Odată ce au fost elucidate enigma noului rol al Curții Constituționale a României și cea a noțiunii de „conflict juridic de natură constituțională”, următoarea etapă a cercetării este reprezentată de identificarea și cercetarea coordonatelor normative specifice conflictelor juridice de natură constituțională.

Procedând la analizarea în amănunt a tuturor surselor de reglementare ale acestei instituții precum și a doctrinei relevante în această direcție, am descoperit o serie de opt coordonate normative definitorii, care pot fi clasificate în funcție de două criterii, respectiv din punctul de vedere al modului de reglementare și din perspectiva aspectelor la care acestea fac referire.

Potrivit primului criteriu am identificat două categorii distincte și anume coordonate normative reglementate în mod expres de către Constituție din cadrul

căroră fac parte instanța ce deține sarcina soluționării acestei tipologii de conflicte - Curtea Constituțională a României -, care sunt autoritățile publice care pot sesiza Curtea Constituțională în legătură cu apariția unor astfel de conflicte și anume Președintele României, unul dintre președinții celor două camere, primul ministru sau președintele Consiliului Suprem al Magistraturii și coordonata normativă a subiectelor circumstanțiate între care se pot constitui conflictele juridice de natură constituțională, respectiv autoritățile publice; precum și coordonate normative reglementate prin intermediul jurisprudenței constituționale în categoria căroră pot fi menționate situația declanșatoare a unui litigiu organic, conținutul propriu-zis al conflictelor de această natură și efectul devastator generat de acestea la nivelul statului de drept care întotdeauna trebuie să îmbrace forma unui blocaj instituțional. Tot în această categorie ar putea fi incluse și alte două elemente ce se desprind exclusiv din prima coordonată menționată și anume obligativitatea soluționării disputelor constituționale dintre autoritățile publice de către Curtea Constituțională și a pronunțării unei decizii, decizie definitivă care în mod evident trebuie să conțină o soluție susceptibilă de executare prin chiar indicarea conduitei de urmat, pentru evitarea apariției pe viitor a unei situații asemănătoare.

În ceea ce privește celălalt criteriu de clasificare, de-a lungul cercetării desfășurate am ajuns la concluzia potrivit căreia după aspectul la care fac referire coordonatele normative ale conflictelor organice, se poate vorbi despre coordonate eminentemente procedurale ale conflictelor organice și coordonate prin excelență materiale (de conținut) ale conflictelor juridice de natură constituțională.

La acest moment apreciez că ar trebui considerate aspecte procedurale toate coordonatele normative care cunosc o reglementare la nivel constituțional, în timp ce în cealaltă categorie pot fi incluse cele evidențiate prin intermediul jurisprudenței Curții Constituționale a României.

Datorită faptului că elementul care conferă disputelor dintre autoritățile publice caracterul constituțional este îndeplinirea cumulativă a coordonatelor normative amintite, ele au fost prezentate în detaliu pe parcursul unui întreg capitol – Capitolul II intitulat sugestiv „Coordonatele normative ale Conflictelor Juridice de natură constituțională”- în cadrul căruia am încercat să evidențiez particularitățile fiecăreia dar și controversele pe care acestea sunt capabile să le stârnească atât individual cât și la unison.

Referitor la coordonata normativă a persoanelor căroră le este atribuită prin Constituție competența de a sesiza Curtea Constituțională a României în materia conflictelor juridice de natură constituțională, deși se impun anumite precizări, totuși aceasta nu ridică mari dispute din moment ce se prezintă ca un element procedural cu o reglementare exclusiv constituțională suficient însă de precisă astfel încât să nu lase loc interpretărilor de ordin subiectiv.

În esență, observațiile se rezumă la următorul aspect: persoanele care au atribuția de a aduce la cunoștința instanței constituționale disputele de natură organică dintre autoritățile publice sunt desemnate prin intermediul unei enumerații exprese și limitative care se rezumă la un număr restrâns de indivizi respectiv Președintele României, unul dintre președinții celor două camere, primul ministru sau președintele Consiliului Suprem al Magistraturii.

Potrivit acestei concepții, prevederile constituționale referitoare la acest aspect, al sesizării Curții Constituționale, trebuie așadar interpretate în sens restrictiv, astfel încât interpretarea să conducă la ideea că în materia conflictelor juridice de natură constituțională, Curtea Constituțională nu se poate sesiza din oficiu și nici nu poate să constate existența unor asemenea conflicte în cadrul realizării unei alte atribuții.

Din rațiuni pur logice, consider că dispozițiile constituționale referitoare strict la modalitatea de sesizare a Curții Constituționale în legătură cu apariția/existența unui conflict juridic de natură constituțională sunt pertinente și nu ordonează excesiv Curtea în sistemul instituțional românesc, întrucât nu lasă exclusiv la latitudinea instanței constituționale această materie a conflictelor juridice de natură constituțională, ci o supun unei condiții prealabile - sesizarea instanței constituționale de către anumite instituții abilitate, care, de cele mai multe ori, au un interes în legătură cu cauza pentru care fac sesizarea.

Referitor la acest interes menționat, în mod imperios trebuie reținută o distincție proeminentă, existentă între instituția conflictelor juridice de natură constituțională așa cum este aceasta reglementată în sistemul de drept românesc precum și în cadrul altor sisteme din spațiul european, aspect ce a fost deslușit în cuprinsul cercetării.

Pentru ca interesul să fie și mai accentuat în această direcție, menționez că în cadrul secțiunii destinate procedurii de sesizare a instanței constituționale în astfel de conjuncturi conflictuale, a fost punctată o altă deosebire ce se reliefează între modul de reglementare român și cel al altor state europene și care se conturează în legătură cu termenul în care poate fi introdusă cererea prin intermediul căreia instanțele constituționale sunt însărcinate cu soluționarea divergențelor constituționale din cadrul statului, cele două proceduri fiind complet distincte.

În legătură cu sfera autorităților publice care ar putea fi implicate într-un litigiu organic, categorie ce reprezintă de fapt o altă coordonată normativă procedurală a instituției conflictelor constituționale, pot fi susținute următoarele: în categoria subiectelor circumstanțiate ale acestei tipologii de litigii sunt încadrate

Parlamentul, alcătuit din Camera deputaților și Senat, șeful statului, ca autoritate publică unipersonală, Guvernul împreună cu organele administrației publice centrale și ale administrației publice locale, Consiliul Suprem de Apărare a Țării precum și organele autorității judecătorești – prin Înalta Curte de Casație și Justiție, Ministerul Public și Consiliul Suprem al Magistraturii.

Pentru moment s-ar părea că, per ansamblu, controversile care puteau fi ridicate de aspectul procedural al subiectelor unui conflict juridic de natură constituțională ar fi îndepărtate, însă apreciez aceasta ca fiind o banală iluzie, întrucât, dacă se procedează la o analiza amănunțită a jurisprudenței Curții Constituționale și implicit a situațiilor de fapt care au determinat sesizarea instanței constituționale ca urmare a apariției unor situații conflictuale între autoritățile publice, este inevitabil să nu se ridice anumite semne de întrebare în legătură cu această coordonată normativă a părților implicate într-un diferend organic și anume: de ce absolut toate conflictele juridice care au fost aduse înaintea instanței constituționale în vederea soluționării au avut ca părți implicate fie Președintele României și Guvernul, fie Președintele și Înalta Curte de Casație și Justiție, fie Guvernul și C.S.A.T-ul, fie Parlamentul și Președintele, fie Parlamentul și Guvernul, fie Ministerul Public prin Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Senatul etc, însă niciodată organele administrației publice locale, deși acestea aveau de asemenea, potrivit legii fundamentale, calitatea de a se constitui în subiecte circumstanțiate ale acestor conflicte; sau de ce potrivit Curții Constituționale a României numai Înalta Curte de Casație și Justiție beneficiază de calitatea de a fi un subiect activ al conflictelor organice și nu și celelalte instanțe de judecată, deși în Titlu III al Constituției, în cuprinsul Capitolului VI intitulat Autoritatea judecătorească la secțiunea 1 (instanțele judecătorești) se stipulează că justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege fără a se realiza vreo deosebire între acestea după criteriul ierarhiei.

În ceea ce privește prima ipoteză lansată, consider că motivul pentru care administrația publică locală nu a devenit, de-a lungul timpului, parte a unui conflict juridic de natură constituțională care să determine sesizarea Curții Constituționale a României în vederea soluționării sale, nu se datorează faptului că nu a avut recunoscută la nivel constituțional această prerogativă, deoarece fără niciun dubiu și ea face parte din categoria autorităților publice așa cum sunt acestea percepute în viziunea Titlului III al legii fundamentale, sau că era efectiv imposibilă apariția

unor astfel de situații conflictuale între ea și orice altă instituție publică, ci mai degrabă se datorează faptului că nu a avut cine să aducă aceste posibile conflicte în atenția instanței constituționale datorită lipsei aceluși interes legitim amintit anterior, care în cazul României deși nu este o condiție obligatorie pentru introducerea unei astfel de cereri, iată că acesta se dovedește a fi, totuși, un element important.

Tot jurisprudența constituțională dovedește că cele mai multe conflicte juridice de natură constituțională care au ajuns înaintea Curții în vederea tranșării, au fost cele care s-au conturat între autorități publice care au avut, potrivit Constituției și atribuția de a sesiza instanța în această materie, sau care au avut cel puțin un interes în soluționarea diferendului organic.

Or, o asemenea conjunctură în legătură cu organele administrației publice locale nu a existat niciodată și nici nu pare să se ivească prea curând, din moment ce categoria celor care o pot expune este mărginită la Președintele României, la unul dintre președinții celor două Camere, la primul-ministru sau la președintele Consiliului Superior al Magistraturii.

Pentru toate aceste considerente, se poate susține, fără a considera aceasta un exces de zel, faptul că administrația publică locală din România nu a constituit niciodată un subiect real, activ al unui conflict juridic de natură constituțională deoarece poziția sa s-a rezumat și continuă să se rezume la o simplă aparență.

Cel de-al doilea semn de întrebare lansat, pe lângă faptul că evidențiază o carență de viziune asupra subiectelor circumstanțiate ale conflictelor juridice de natură constituțională, scoate totodată în relief și consecințele nefaste pe care sunt capabile să le creeze neconcordanțele dintre dispozițiile legii fundamentale și jurisprudența Curții Constituționale, ca urmare a imposibilității realizării unei armonizări a acestora.

Prin urmare, problematica autorității judecătorești ca subiect circumstanțiat al conflictelor juridice de natură constituțională, din perspectiva organelor care o pot reprezenta într-o cauză aflată pe rolul instanței constituționale în materia apariției acestor conflicte, se datorează faptului că, pe de o parte, dispozițiile Titlului III din Constituția României stabilesc concret ideea potrivit căreia în categoria autorităților publice care se pot constitui părți ale conflictelor organice intră și autoritatea judecătorească care își desfășoară activitatea prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege, de unde rezultă faptul că nu se realizează vreo delimitare între Înalta Curte și celelalte

instanțe, și prin urmare se poate deduce că și acestea din urmă se pot constitui, ca și instanța supremă de altfel, în subiecte ale litigiilor organice; în vreme ce pe de altă parte, Curtea Constituțională a avut de soluționat situații conflictuale în care autoritatea judecătorească a fost reprezentată, de cele mai multe ori înaintea instanței constituționale de către Înalta Curte de Casație și Justiție iar în singura speță în care s-a pus problema constituirii unor instanțe ordinare în subiecte active ale unui conflict organic, instanța constituțională a refuzat să accepte incidența unui litigiu organic, hotărând că singura instanță în măsură să reprezinte autoritatea judecătorească în domeniul conflictelor juridice de natură constituțională este Înalta Curte de Casație și Justiție.

Concluzionând toate cele menționate până în acest moment referitor la procedura reprezentării autorității judecătorești ca subiect circumstanțiat al unui conflict juridic de natură constituțională, afirm că singura instanță acceptată și recunoscută de către Curtea Constituțională ca fiind capabilă să se înfățișeze înaintea sa ca parte a unui litigiu organic este Înalta Curte de Casație și Justiție, și invoc în sprijinul acestei rezoluții deopotrivă jurisprudența constituțională relevantă în materia conflictelor de acest gen cât și ipoteza potrivit căreia instanțele ordinare nu au capacitatea de a se constitui în subiecte active ale litigiilor organice chiar și în situația în care ele, din perspectiva legii fundamentale, fac parte din sfera autorităților publice care au capacitatea de a deveni părți ale unor astfel de divergențe, dat fiind faptul că prin intermediul propriilor decizii, instanțele ordinare nu pot avea o influență prea mare asupra întregului stat de drept precum și asupra buneii sale funcționări, astfel încât să aducă atingere exercitării de către alte autorități publice a atribuțiilor lor constituționale, să încalce principiul separației puterilor în stat și să declanșeze blocaje instituționale la nivelul statului.

Odată ce au fost elucidate inclusiv controversese ce planau asupra subiectelor circumstanțiate ale conflictelor juridice de natură constituțională, se poate considera finalizată cercetarea asupra coordonatelor normative procedurale cu reglementare exclusiv constituțională ale acestei instituții. Dacă până în acest moment lucrurile au fost relativ simpliste, existând un cadru constituțional în limitele căruia trebuia să se încadreze orice nedumerire ivită în legătură cu aceste elemente, iată că, cu privire la cea de-a doua categorie a coordonatelor normative, respectiv cea a elementelor de conținut, asistăm la o răsturnare de situație.

Dintre semnele de întrebare pe care această parte a coordonatelor normative este capabilă să le ridice, le consider extrem de interesante pe cele referitoare la obiectul concret al unui divergent constituțional în sensul dacă acesta se poate confunda cu alte elemente de conținut, ori dacă acesta se rezumă strict la categoria conflictelor de competență sau aria sa poate fi extinsă și la alte situații a căror naștere rezultă exclusiv din Constituție.

Răspunsurile acestor întrebări au fost dezvăluite în cuprinsul secțiunii dedicate coordonatei normative a conținutului propriu zis al conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice situate în cadrul capitolului II al părții întâi din prezentul studiu.

În această direcție, în mod evident, cercetarea trebuia să pornească și de altfel, așa s-a și întâmplat, de la faptul că legea fundamentală a României nu face nici măcar o precizare referitoare la elementele de conținut ale litigiilor organice, motiv pentru care trebuia găsită o soluție pentru ca și aceste coordonate să dobândească într-un fel sau altul o reglementare, tocmai pentru a se asigura transparență fenomenului conflictelor juridice de natură constituțională.

Evident că în virtutea rolului său de mediator al acestei tipologii de dispute, Curtea Constituțională a României a fost percepută ca fiind singurul organ care putea sau, mai degrabă, trebuia să intervină în această direcție, fiind nevoită să stabilească, înainte de orice, atât sensul cât mai ales conținutul litigiilor juridice de natură constituțională tocmai pentru a putea soluționa orice conflict juridic de natură constituțională și pentru a restabili echilibrul instituțional al statului de drept.

Prin urmare, Curtea Constituțională a precizat faptul că înainte de orice trebuie să existe o situație declanșatoare a unui conflict, pentru ca ulterior să poată fi conturat conflictul. Apoi trebuie procedat la analizarea conținutului propriu zis al unui conflict juridic de natura constituțională – practic elementele în care constă efectiv acesta (acțiuni, inacțiuni, lipsa colaborării între puteri, interpretarea în maniere diferite a legii) – și în cele din urmă trebuie urmărit efectul generat de asemenea dispute legale, respectiv blocajul instituțional.

Numai în situația în care există întrunite cumulativ aceste trei elemente – situație declanșatoare, conflict propriu zis și blocaj instituțional - se poate pune problema apariției și a existenței unui conflict juridic de natură constituțională.

Așadar, primul aspect de conținut care se relevă în materia conflictelor juridice de natură constituțională este situația obiectivă declanșatoare a unui astfel de fenomen, ce poate fi desprinsă exclusiv din jurisprudența Curții Constituționale. Deși ar părea că nu ridică nici un fel de semn de întrebare totuși, pe parcursul cercetării am identificat două ipoteze care trădează caracterul deosebit de complex al acestui element și anume faptul că există în permanență tendința de a fuziona coordonata normativă a situației declanșatoare a unui litigiu organic cu cea a conținutului efectiv al acestora, în sensul de a se insista exclusiv pe studierea

conținutului propriu zis al conflictelor constituționale și de a sări peste etapa declanșatoare, aceasta din urmă fiind în mod inevitabil integrată celeilalte - tendință ce este regăsită și în atitudinea Curții Constituționale a României, dar pe care o dezaprob cu desăvârșire - lucru ce a fost argumentat în cadrul prezentului studiu-, și cel de-al doilea raționament identificat constă în diversitatea formelor pe care le pot îmbrăca aceste situații declanșatoare – aspect care, pe de o parte, poate fi cu ușurință demonstrat prin multitudinea sesizărilor făcute instanței constituționale în legătură cu apariția unui conflict juridic de natură constituțională și care, pe de altă parte, face aproape imposibilă realizarea unei clasificări precise a factorilor declanșatori.

Pornind de la aceste teorii, în materia situației declanșatoare a conflictelor juridice de natură constituțională au putut fi extrase următoarele concluzii potrivit cărora natura controversată a acestei coordonate normative depinde în exclusivitate de parcursul fenomenului litigiilor organice la nivelul statelor de drept, în sensul că, dacă de-a lungul timpului nu există o fluctuație în apariția efectivă a disputelor constituționale în statul de drept, nici în materia factorilor declanșatori ai acestora nu se ivesc controverse majore, putându-se realiza chiar o delimitare concretă a acestora.

Mai mult decât atât, deși există o tendință de a fuziona coordonata normativă a izvoarelor litigiilor organice cu conținutul propriu zis al acestora, totuși s-a demonstrat prin situații concrete că această ipoteză nu este oportună, și, în consecință, se poate afirma cu certitudine faptul că situația de fapt declanșatoare a conflictelor juridice de natură constituțională anticipează obiectul acestora și se află într-o strânsă conexiune cu conținutul litigiilor chiar până la limita confuziei, însă, nu se acceptă varianta în care cele două coordonate normative se suprapun, căci indiferent de complexitatea speței în care este angajată instanța constituțională cu privire la soluționarea unui litigiu organic, întotdeauna situația declanșatoare a acestuia va avea o existență proprie ca și coordonată normativă esențială în structura disputelor de natură constituțională.

Conținutul conflictului juridic de natură constituțională este de departe cea mai complexă și mai controversată coordonată normativă a acestei instituții întrucât aceasta, alături de subiectele circumstanțiate ale litigiilor organice, conferă acestor dispute caracterul lor constituțional care le face atât de speciale pentru cadrul instituțional al statului.

Principalele probleme conturate în legătură cu obiectul divergențelor constituționale dintre autoritățile publice sunt dacă, asemenea altor state europene, se poate, și în cazul României, pune semnul de egalitate între noțiunile de conflicte de competență – indiferent de natura acestora pozitivă sau negativă- și conflictele juridice de natură constituțională.

Inițial, pentru a-și restrânge sfera de activitate, Curtea Constituțională a optat pentru o astfel de abordare, cu toate că, procedând de o asemenea manieră, a pierdut din vedere alte aspecte de o importanță deosebită pentru buna funcționare a relațiilor instituționale din interiorul statului de drept cum ar fi situațiile juridice conflictuale de orice natură constituite între autorități publice a căror naștere rezidă în mod direct din Constituție și care sunt capabile să genereze blocaje instituționale la nivelul statului.

Este vorba despre acele dispute care, în ciuda faptului că se conturează între autorități care se pot constitui subiecte circumstanțiate ale unui litigiu organic, care apar în legătură cu atribuțiile stabilite de legea fundamentală în sarcina acestor autorități, și care au ca și consecință apariția unui blocaj instituțional, practic care îndeplinesc toate condițiile pentru a fi catalogate drept litigii organice (condițiile referitoare la subiectele implicate, la modalitatea de sesizare a instanței competente să le soluționeze, la conținutul și efectele acestora), totuși ele nu sunt încadrate în categoria conflictelor juridice de natură constituțională pentru simplul considerent că nu sunt în esența lor conflicte pozitive sau negative de competență.

Pentru un scurt interval de timp, această abordare nu a ridicat controverse întrucât maniera în care mediatorul conflictelor juridice de natură organică a clarificat natura acestei coordonate normative s-a dovedit a fi pertinentă și îndestulătoare pentru soluționarea numărului redus de situații de fapt prezentate Curții sub aspectul unor litigii de natură constituțională.

Însă, pe măsură ce apariția acestora s-a intensificat iar complexitatea relațiilor tensionate între autoritățile publice a capătat noi valențe, s-a impus o nouă abordare în privința conținutului concret al litigiilor organice tocmai pentru a fi promovat în continuare scopul pentru care a fost introdusă în sarcina Curții Constituționale a României această nouă atribuție.

De fapt, chiar instanța constituțională prin propria-i jurisprudență a extins treptat sfera de incidență a acestor conflicte de natură constituțională, incluzând în categoria acestora, pe lângă conflictele pozitive și negative de competență, și alte situații conflictuale a căror naștere rezultă direct din Constituție, ce nu au putut fi delimitate cu exactitate datorită diversității formelor sub care ele se pot constitui, însă care ulterior au fost individualizate și soluționate în funcție de momentul apariției lor.

Cu toate că întotdeauna coordonata normativă a conținutului conflictelor juridice de natură constituțională își va păstra caracterul complex și controversat, totuși în legătură cu acest element a fost conturată o serie de concluzii pertinente, după cum urmează: itinerariul obiectului litigiilor organice pornește de la ideea generală potrivit căreia conținutul unui divergent constituțional constă eminent în conflictele de competență indiferent de natura lor pozitivă sau negativă, ce iau naștere între anumiți actori publici care se pot constitui în subiecte circumstanțiate

ale conflictelor juridice de natură constituțională, pentru ca ulterior, această viziune să fie extinsă și asupra altor situații conflictuale, ca urmare a evoluției societății și diversității conjuncturilor care pot declanșa o asemenea tipologie de conflicte.

Deși ab initio s-a instituit un semn de egalitate între noțiunea de conflict de competență și cea de conflict organic pe considerentul de a se evita antrenarea instanței constituționale în soluționarea conflictelor politice - întrucât exista în permanență temerea transformării Curții într-un partizan politic ținând cont de faptul că orice litigiu organic între autoritățile publice are la baza sa o nuanță politică – în scurt timp, această concepție a ajuns să fie depășită motiv pentru care, în prezent, conflictele juridice de natură constituțională vizează orice divergent organic ivit între două sau mai multe autorități publice câtă vreme acesta se conturează în legătură cu atribuțiile constituționale ale părților implicate și generează un blocaj instituțional la nivelul statului de drept, de unde poate fi conturată ipoteza conform căreia relația dintre conflictele de competență (pozitive sau negative) dintre autoritățile publice și conflictele juridice de natură constituțională reprezintă la momentul actual o simplă legătura parte-întreg.

Pentru toate aceste considerente, coordonata normativă a conținutului litigiilor organice a fost, este și va continua să fie, mult timp de aici înainte, un aspect aparte și de o importanță deosebită pentru instituția conflictelor juridice de natură constituțională conturate la nivelul statului de drept, capabil să stârnească în permanență ample discuții în rândul doctrinarilor.

Ultima coordonată normativă din categoria elementelor materiale ale litigiilor organice, este cea a efectelor produse de aceste divergențe la nivelul statului de drept, efecte ce au întotdeauna forma unui blocaj instituțional. Deși este plasată la finalul cercetării desfășurate asupra elementelor constitutive ale litigiilor organice, această coordonată de conținut este în realitate o condiție esențială pentru catalogarea unei divergențe instituționale drept un conflict juridic de natură constituțională, întrucât chiar dacă toate celelalte condiții sunt îndeplinite în sensul că litigiul apare între subiecte circumstanțiate, acesta este unul juridic și se constituie în legătură cu atribuțiile stabilite de către legea fundamentală în sarcina autorităților publice, totuși, în măsura în care acesta nu este capabil să afecteze buna funcționare a statului de drept prin efectul pe care îl produce, atunci nu se poate pune problema existenței unui litigiu organic și cu atât mai mult nu este justificată sesizarea și intervenția instanței constituționale în vederea soluționării sale.

Concluzionând cele menționate, coordonata normativă a efectelor conflictelor juridice de natură constituțională reprezintă un element vital în procesul de identificare a litigiilor organice, întrucât prin intermediul acesteia se lezează ordinea constituțională, buna funcționare a statului de drept, modul de exercitare a atribuțiilor constituționale ce aparțin autorităților publice precum și relațiile

instituționale din interiorului statului, și se justifică intervenția și implicarea Curții Constituționale în soluționarea lor în vederea înlăturării blocajului instituțional și restabilirii echilibrului instituțional al statului.

Coordonatele normative ce constau în obligația Curții Constituționale de a soluționa orice conflict juridic de natură constituțională în legătură cu care a fost sesizată prin pronunțarea unei decizii cu caracter definitiv, obligatoriu și executoriu și care să indice totodată conduita de urmat în vederea evitării apariției pe viitor a unei situații conflictuale asemănătoare, vizează exclusiv procedura specifică noii atribuții introduse în sarcina instanței constituționale și tocmai din această perspectivă nu generează mari discuții.

Până la urmă, tocmai în virtutea rolului său de garant al supremației Constituției, Curtea Constituțională are o obligație stabilită prin intermediul dispozițiilor art. 146 lit e) de a soluționa conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, atribuție de la care nu poate deroga în cazul în care este sesizată în acest sens. Mai mult decât atât, instanța constituțională nu are dreptul să lase să se perpetueze o situație care blochează activitatea unei autorități publice de ordin constituțional, prin adoptarea unei poziții pasive, pe considerentul că dispozițiile legii fundamentale nu prevăd modalitatea de soluționare a diferitelor conflicte ce pot apărea între autoritățile statului. Dimpotrivă, Curtea are îndatorirea constituțională de a soluționa divergențele și de a înlătura, prin decizia sa, blocajul instituțional.

În acest sens, Curtea Constituțională pronunță o decizie ori de câte ori este sesizată cu privire la un conflict juridic de natură constituțională ivit între două sau mai multe autorități publice, prin intermediul căreia este soluționată fiecare situație conflictuală în funcție de circumstanțele fiecărei cauze în parte.

În concluzie, așa cum de altfel este și normal, de la caz la caz și în funcție de împrejurări, deciziile pronunțate au un caracter diferit (fiind vorba despre decizii de admitere, de respingere sau prin care se constată inadmisibilitatea unei cereri) însă, în asigurarea scopului primordial al bunei funcționări a statului de drept și a restabilirii echilibrului instituțional al statului, întotdeauna ele vor avea un caracter definitiv, obligatoriu, executoriu și vor produce efecte erga omnes indiferent de soluția adoptată.

Odată ce a fost finalizată procedura de elucidare a celor opt coordonate normative ce caracterizează instituția conflictelor juridice de natură constituțională, se conturează alte două ipoteze care au format obiectul unei alte direcții de cercetare, acestea fiind mai degrabă o atestare a faptului că litigiile organice dintre autoritățile publice sunt o sursă inepuizabilă de studiu.

Prin urmare, în cea de-a doua parte a cercetării am urmărit să formulez, în linii mari, răspunsuri pertinente la alte două întrebări legitime ce se conturează în jurul conceptului de litigiu organic, respectiv dacă, în general, conflictele juridice de

natură constituțională sunt în esența lor o problemă de loialitate constituțională și bineînțeles, cum ar trebui catalogat un conflict juridic de natură constituțională drept un conflict politic sau o pură încălcare a loialității constituționale?

Formularea unor răspunsuri pertinente la aceste întrebări a necesitat o abordare de ansamblu a acestor fenomene, iar aceasta presupunea în mod imperios introducerea în scenă și a principiului separației puterilor în stat, ca punct de echilibru între fascinanta triadă: loialitate constituțională, conflict politic și conflict juridic de natură constituțională.

De ce a fost oare necesară această extindere a cercetării și către principiile fundamentale ale statului?

Răspunsul este simplu de anticipat, pentru că, în primul rand, existența principiului separației puterilor în stat presupune ideea de echilibru și colaborare între puterile statului, colaborare care trebuie să fie guvernată de respect reciproc și loialitate constituțională. Acesta este de fapt dezideratul, pentru că în realitate tocmai această lipsă de cooperare între instituțiile statului determină o încălcare evidentă a principiului constituțional al separației puterilor și afectează ordinea internă a statului de drept.

Mai mult decât atât, tendința oricărei autorități publice este de a-și consolida propria poziție, de a-și apăra interesele legitime în detrimentul unei bune funcționări a statului și refuză pur și simplu ideea de colaborare instituțională care ar putea să nu îi satisfacă propriul orgoliu.

Tocmai din aceste considerente, prin intermediul cercetării realizate, am descoperit anumite situații în care conduitele reprezentanților celor trei puteri, deși se încadrau formal în litera Constituției, totuși ele au fost de natură să determine un dezechilibru sub aspectul regimului de separație a puterilor în stat și să creeze blocaje instituționale, iar asemenea situațicu siguranță vor mai fi întâlnite pe viitor. Aceste blocaje se datorează apariției unui conflict juridic de natură constituțională constituit între autoritățile publice care nu este nimic altceva decât o încălcare a loialității constituționale.

Acesta reprezintă de fapt și motivul pentru care conceptul de loialitate constituțională a cunoscut o evoluție fulminantă din momentul în care a fost conturată și reglementată noțiunea de conflict juridic de natură constituțională.

Astfel, în viziunea Curții Constituționale, loialitatea constituțională pornește de la ideea de conduită obligatorie pe care fiecare dintre autoritățile publice trebuie să o adopte, pentru ca ulterior să se ajungă la noțiuni mai profunde cum ar fi cele de norme de loialitate constituțională, și în final aceasta să fie transformată chiar într-un principiu constituțional, respectiv cel al cooperării loiale.

Luând în considerare tot acest demers al „loialității constituționale” în cadrul jurisprudenței constituționale, într-un exces de zel am îndrăznit chiar să conturez o nouă idee, cea de constituționalizare pe cale jurisprudențială a acestei noțiuni.

Nefiind inițial consacrat la nivel constituțional, și ținând cont de aspecte extrem de importante, precum buna interacțiune a autorităților publice în cadrul statului de drept și necesitatea evitării apariției conflictelor juridice de natură constituțională, Curtea Constituțională a României și-a adus contribuția la procesul de constituționalizare a principiului comportamentului loial și a loialității constituționale.

Instanța constituțională, în calitate sa de mediator al conflictelor juridice de natură constituțională, a fost cea care a acordat importanța cuvenită acestui concept, și pornind de la ideea că loialitatea constituțională nu poate fi disociată de principiul separației puterilor în stat, și că orice conflict juridic de natură constituțională presupune înainte de toate o încălcare a loialității constituționale, a urmărit ridicarea acestui comportament loial la rangul de principiu constituțional.

Dincolo de toate cele menționate, consider că orice conflict juridic de natură constituțională constituie o problemă de loialitate constituțională, însă nu orice problemă de loialitate constituțională constituie la rândul său un conflict juridic de natură constituțională, și din aceste considerente, mă raliez poziției adoptate de Curtea Constituțională, și apreciez că "principiul loialității constituționale" oferă consistență întregului edificiu constituțional, și respectarea acestuia asigură buna funcționare a statului de drept și conduce la evitarea apariției conflictelor juridice de natură constituțională cu consecința directă și evidentă a respectării principiului fundamental al separației puterilor în stat.

Deși par a fi înlăturate controversesele ce planează asupra celor două concepte „loialitate constituțională” și „conflict juridic de natură constituțională”, acest aspect nu este nimic altceva decât o banală aparență, mai ales dacă este luat în considerare izul politic ce învâluie categoria litigiilor organice per ansamblu.

Iată cum, inevitabil, este introdusă în ecuație și tipologia conflictelor politice care se constituie în mod frecvent între autoritățile publice, și care, în mod paradoxal sau nu, au o strânsă legătură cu conflictele juridice de natură constituțională și implicit și cu principiul constituțional al loialității constituționale. Această legătură puternică despre care am amintit se datorează, evident, faptului că orice conflict juridic de natură constituțională are, în esență, un fond politic mai mult sau mai puțin accentuat.

Gradul de intensitate al caracterului politic al unui divergent este cel care diferențiază cele două categorii – categoria conflictelor politice de cea a conflictelor juridice de natură constituțională- căci o natură politică se regăsește în orice dispută ivită între autoritățile publice, numai că pe măsură ce această natură politică se evidențiază, caracterul constituțional se estompează, fapt ce determină neimplicarea Curții Constituționale a României în tranșarea litigiului pe considerentul că ea nu este competentă în acest domeniu.

Atitudinea instanței constituționale este una pertinentă și este expresia uneia dintre temerile sale principale; aceea de a fi antrenată în soluționarea unor conflicte politice, aspect ce se datorează faptului că ea este extrem de expusă dat fiind faptul că orice conflict juridic de natură constituțională are la baza sa un conflict politic; or Curtea, în virtutea atribuției constituționale nou introdusă, nu trebuie să intervină și să tranșeze divergențele politice deoarece în acest mod nu și-ar îndeplini rolul de garant al Constituției și implicit nu ar restabili echilibrul instituțional al statului, ci s-ar transforma într-un simplu partizan politic.

Din această perspectivă, dar și pentru a se înlătura riscul producerii unei asemenea consecințe nefaste, este de o importanță majoră realizarea unei diferențieri precise între noțiunea de conflict politic și cel de natură constituțională, mai ales în conjunctura în care tendința de a confunda cele două tipologii este acutizată de tensiunile permanente dintre autoritățile statului.

Deși prezenta lucrare a fost concepută ca un studiu aprofundat al conflictelor juridice de natură constituțională existente în statul de drept, cu insistențe asupra coordonatelor normative procedurale și de conținut ale acestei instituții, și cu eforturi în încercarea de a contura răspunsuri pertinente la o serie de întrebări până la urmă legitime referitoare la această instituție, totuși controversale ce planau asupra conflictelor juridice de natură constituțională nu au fost integral înlăturate căci, independent din ce perspectiva ar fi analizată, instituția conflictelor juridice de natură constituțională este o sursă nepuizabilă de cercetare, fiind un subiect extrem de complex și controversat care, cu certitudine, își va menține aceste două caracteristici mult timp de acum înainte, mai ales dacă se ține cont de faptul că adversitățile și animozitățile dintre autoritățile publice sunt din ce în ce mai pronunțate, că apelurile la judecata Curții Constituționale în acest domeniu s-au intensificat și că multitudinea de cazuri sub care se prezintă conflictele juridice de natură constituțională este din ce în ce mai diversificată.